# BirdLife Sveriges råd om fågelmatning

Att mata fåglar är ett uppskattat sätt att komma nära naturen och kan utgöra ett viktigt stöd för vissa fåglar, särskilt under vintern. Samtidigt visar forskningen att matning också kan innebära risker, framför allt genom att sjukdomar lättare sprids där många fåglar samlas.

BirdLife Sveriges råd bygger på aktuell forskning och syftar till att maximera nyttan för fåglarna, samtidigt som riskerna minimeras.

## 1. Mata säsongsanpassat

Fåglar har utvecklats i ett landskap där tillgången på föda varierar över året. När vi matar fåglar bör vi försöka efterlikna dessa naturliga variationer.

**November–april**

Under vinterhalvåret kan du erbjuda ett brett utbud av fågelmat:

- Solrosfrön och andra fröblandningar
- Jordnötter
- Talgbollar och talgprodukter, ister, smör, margarin.
- Äpplen uppskattas av flera arter.

Den naturliga födan är då ofta begränsad och många fåglar har stor nytta av extra energi.

Genom att välja ekologiska produkter minskar man den negativa effekten på den biologiska mångfalden som vissa typer av fågelmat har där den odlas.

**Maj–oktober**

Under den varmare delen av året rekommenderar BirdLife Sverige att man gör ett uppehåll med frön och jordnötter. Givetvis kan denna period skilja sig lite mellan olika delar av landet.

Forskning visar att sjukdomar som gulknopp (trikomoniasis) lättare sprids när många fåglar samlas vid samma matplats. Forskning tyder på att risken är särskilt stor under sensommaren och hösten.

## 2. Håll god hygien

God hygien är det viktigaste du kan göra för att minska risken för sjukdomsspridning.

- Rengör dina fågelmatare ett par gånger per säsong med varmt vatten och såpa. Använd inte högtryckstvätt eftersom den kan skapa aerosoler som ökar risken för smittspridning, exempelvis av papegojsjuka (psittakos).
- Flytta gärna mataren mellan olika platser så att spillning och matrester inte samlas under lång tid på samma ställe.
- Borsta bort gamla matrester från marken när du fyller på nytt foder.
- Använd gärna handskar vid rengöring, och tvätta händerna noggrant efteråt.

## 3. Mata lagom

Lägg bara ut så mycket mat att den äts upp inom en eller två dagar.

Gamla frön och matrester kan bli en grogrund för bakterier och parasiter. Töm därför alltid ut gammal mat innan du fyller på nytt.

Undvik också stora, permanenta matplatser där många fåglar samlas tätt under lång tid. I naturen är födan utspridd och tillfällig – det är en situation som minskar risken för smittspridning.

## 4. Undvik klassiska fågelbord

Klassiska fågelbord som är utformade som små hus, och andra öppna ytor där fåglar sitter direkt i maten är mindre lämpliga eftersom spillning och matrester lätt samlas där.

Matare där maten hålls torr och skyddad är ett bättre alternativ, till exempel frörör och jordnötsrör.

## 5. Om du ser sjuka fåglar

Om du upptäcker sjuka fåglar vid matplatsen bör du:

1. Omedelbart upphöra med matningen.
2. Ta in och rengöra alla matare noggrant.
3. Vänta minst två till fyra veckor innan du börjar mata igen.

Om fler sjuka fåglar dyker upp bör matningen åter avbrytas. Rapportera gärna sjuka och döda fåglar på **rapporteravilt.sva.se/**. SVA har också möjlighet att ta in döda fåglar för obduktion eller provtagning.

## 6. Hjälp fåglarna naturligt

Den bästa fågelmatningen är ofta den som naturen själv erbjuder. Plantera gärna:

- bärbärande buskar och träd

- solrosor och andra fröproducerande växter
- växter som gynnar insekter
- klätterväxter som ger skydd och föda.

En varierad och naturlig trädgård ger mat och skydd året runt och gynnar många fler arter än enbart de som besöker fågelmataren.

## 7. Varför ger BirdLife Sverige råd om fågelmatning?

Under de senaste decennierna har sjukdomen gulknopp (trikomoniasis) orsakat kraftiga minskningar i antalet fåglar av framför allt grönfink och bofink i flera europeiska länder.

Forskning visar att smittan sprids via förorenad föda och vatten och att risken ökar när många fåglar återkommer till samma matplats under lång tid.

Även andra sjukdomar som blåmessjuka och salmonella sprids på liknande sätt.

BirdLife Sverige anser därför att säsongsanpassad matning, god hygien och måttlig utfodring är det bästa sättet att hjälpa trädgårdens fåglar – så att vi även i framtiden kan njuta av friska och livskraftiga fågelpopulationer.